

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

17. An causa dispensationis debeat esse manifeste justa, an potius
sufficiat causa justa in causa tantum probabili? Et quid, quando dubium
est, an causa aliqua dispensandi existat? Ex p. 8. tr. 3. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

potest illi concedi; tunc enim Prælati tenetur, saltem ex charitate, eam dispensationem concedere.

6. Ex his inferitur, quod tenetur Episcopus dispensare cum Clerico, ne recideat ratione studij, ex cap. cum ex eo, de elect. in 6. quia ibi apponitur hæc causa, ex qua potest dispensari; sic relato Ioanne Andrea, Decio, Franco, docet Sanchez, Suarez, & Salas supra. Item tenetur dispensare in denunciationibus matrimonij, si probatur adesse suspensionem malitiosi impedimenti. Item in interstitiis, si id utilitati Ecclesiæ viderit expedire, ob eandem rationem.

RESOL. XVI.

An saltem delegatus teneatur dispensare, si ad sit causa sufficiens?

Et an excusetur Regularis nolens dispensationes votorum concedere penitentibus virtute suorum privilegiorum?

Et quid, si privilegium sit concessum in favorem penitentis, ut est privilegium Bullæ Cruciatæ, & Iubilæi? Ex part. 8. tract. 3. Reiol. 28.

Sup. hoc pro Bulla Cruciatæ, & privilegij Regularium in tom. 4. tr. 3. Ref. 72. per totam.

§. 1. **R**espondeo, quod Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. c. 5. n. 12. loquens de voto distinguit inter Delegatos habentes privilegium dispensandi in sui favore concessum, vel in favorem dispensantur. Et de habentibus privilegium in sui favorem, negat teneri dispensationem concedere postulanti, eo quod nemo teneatur suo privilegio uti, & sic excusat Regularis nolens dispensationem votorum concedere penitentibus, quia ipsi non astinguntur uti suo privilegio: at si privilegium concessum sit in favorem penitentis, ut est privilegium Bullæ, & Iubilæi, affirmat teneri electum Confessarium dispensationem concedere, quia penitens petit ius ex privilegio sibi concessum.

2. Sed aliter existimat esse in hac parte distinguendum, aut enim loqui possumus de Confessario, antequam pro dispensatione votorum, vel impedimento illum eligat, vel facta electione, & ab ipso acceptatæ, si post factam electionem, & acceptationem denegat tibi Confessarium dispensationem, pro qua obtinenda causam iustam habes, infidelis est, & iniustus; quia iam quasi ex iustitia ratione acceptatæ electionis obligatus est concedere. Et hoc sine concedenda sit dispensatio ex privilegio in tui favorem concessio, vel in favorem dispensantis. Quia iam ipse privilegiatus se ipsum obligavit uti privilegio suo, eo quod electionem acceptaverit. Verum si loquamur antequam ipse Confessarius acceptet electionem sui ad dispensationem concedendam, nullo modo tenetur tibi dispensationem concedere, etiamsi confessionem audiat, quia privilegium concessum per Bullam, non est ad tractandum Confessarium ad dispensationem concedendam, sed est privilegium concedens facultatem dispensandi Confessori volenti, non renuenti; aliis quilibet Sacerdos approbatus requisitus per Bullam teneretur confessionem cuiuslibet penitentis, quæ illum requirit, auscultare: quod est sine fundamento dictum.

RESOL. XVII.

An causa dispensationis debeat esse manifesta iusta, an potius sufficiat causa iusta dubia?

Et an idem dici possit, quando Superior dispensat in causa tantum probabili?

Et quid, quando dubium est, an causa aliqua dispensandi existat? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 29.

§. 2. **R**espondeo quod Ioannes Medina C. de Penitent. quest. de dispensatione super Confessione, ad finem, & Bonacina de legibus, disp. 1. q. 2. punct. 3. n. 7. asserunt peccare dispensantem, quando causa non est manifesta iusta, non tamen explicant, an dispensatio sit v. ida, necne.

2. Sed contrariam sententiam, & rectè, docet Merolla tom. 2. disputat. 4. cap. 6. dub. 3. diff. 1. numer. 307. Quia in eo dubio est in benigniorem partem inclinandum, & credendum est, facultatem superiorum extendi etiam ad causam dubie iustam, hoc enim videtur petere bonum, & suave Ecclesiæ regimen, esset enim multis scrupulorum occasionibus exposita potestas, si ad causas solas certè iustas extenderetur, & vix auderent superiores dispensare. Sic docent Sylvester verb. Dispensatio, quest. 14. numer. 20. in fine. Palacios in 4. dist. 38. disp. 3. vers. Est igitur dispensatio. Sanchez lib. 4. sum. cap. 45. n. 10. Si vero non verifaretur dubium circa causæ sufficientiam: sed an causa aliqua dispensandi existat, non posset dispensare. Quia potestas dispensandi necessariò exigit causam, atque ad eam extendi non debet ad dubium, an sit aliqua causa, nec rectè Ecclesiæ gubernatio petit eam potestatem, sicut petit, quando constat de causa, & de sola eius sufficientia dubitatur; ut bene inquit Sanchez loco citato. Sed quidquid sit de hoc, certum est, subditum esse tutum in conscientia, si dubius de causa, rem totam exponat superiori, si ille dispense. Quia suum non est iudicare, an in rei veritate causa adsit, sed superioris iudicio stare potest, ergo, &c. Et ita respondendum est ad propositam questionem, in tali casu dispensationem non solum esse validam, verum etiam superiorem nullo peccati vinculo sestringere. Et ita hanc sententiam tenet etiam Amicus tom. 5. disp. 6. sect. 6. num. 81. vbi sic ait. Quod si superior de iustitia causæ dubitet, an licitè dispensare possit. Negant aliqui, eo quod superior exponeret se periculo dispensandi sine iusta causa. Affirmant, & quidem probabilius alij, inter quos Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 45. Ratio, quoniam in dubio præsumendum est, superiorem concedere facultatem dispensandi inferiori, cum hoc possit prudens, & discreta gubernatio ad tollendos superiorum scrupulos. Confirmatur; nam in casu dubio referuato præsumitur superior (ut communior fert opinio) facultatem concedere inferiori ab illo absolventi; ergo etiam in causa dispensandi dubia. A fortiori id sequitur, si superior in sua lege dispense, eò quod in causa dubia dispense, debet practicè iudicare, licitum sibi esse in tali casu dispensare: alioqui peccaret in dubijs dispensando, iuxta ea, quæ de conscientia dubia disputata sunt 3. tomo. Ad fundamentum oppositæ sententiæ respondeo idem dici posse, quando superior dispense in causa tantum probabili, cum tamen omnes concedant, in causa probabiliter iusta licitè posse superiorem dispensare. Ratio est, quia dubio futuræ dispensationis sine iusta causa præualer certa utilitas tum spiritualis quietis superioris dispensantis, tum spirituale, vel temporale bonum dispensandi. Ita Amicus, cui ego, ut dixi prolixus adhareo.

RESOL. XVIII.

An Superior possit dispensare in dubio, si causa sit iusta.

Et docetur pro praxi, cum dubitatur, an sine dispensatione